

原語論壇

Aboriginal Language Forum

minamilingan nua payuan

排灣語詞彙文學

パイワン語の「文学」

“Literature” in the Payuan Language

文 | Ljumeq Patadalj 蔡愛蓮 (屏東縣獅子鄉南世長老教會牧師)

a sikacu na se payuan a caucan nasepeljuq ta “minamilingan”, pinakacadj avarung akininemneman. maru senai anga na vavulungan “kavalanga lja qiljas paljelalilain tjanusun” aya. pinakata pupatarevan, amaru qatanga ken itua vavucungan inika sinanema, aya uta. nakisangatj ta puljuan.

puvarungan ita sikacu a katje caquan a kai

a katje caquan a kai kata puvarungan ita sikacu pinakata kinateteveljan na maqacuvucungvung atemulu tua kakudakudan na sicuayan kata puzangalan na vavulungan.

patatevelavela a parutavak ita kinateteveljan

nu zemiyaziy an ita pucekecekelj, azua patatevelavela nua uqaljaqaljai na vavayavayan a parutavak natemalidu na penadjalim, izua nu kipatevela avavulungan uta a pakipapaulingaw a temulu.

排灣族的生活裡處處是「文學」，從個人情感表達談起，排灣族人對情感的陳述，常常溢於言外，含蓄地將情感藉著周遭環境擬人化，以表述內心最深刻的感情。譬如排灣族的老人常說「倘若我是那月亮該有多好，可以無時無刻專注於所仰慕的人」。也用譬喻法將自己視為「琉璃珠串頸鍊中，那顆最不起眼的」，表明自己在貴族社會的微小地位。

智慧文學中的生活哲理

排灣族社會常常會將智慧文學中的生活哲理呈現於部落青年會所的教導中，藉著民族認同、部落情感表現與家族傳承的期許等，部落耆老們會將心中意象及傳統生活經驗傳述給後輩。

集體即興對唱

排灣族傳統婚禮舞池中最常見的是集體即興對唱，在簡單的四部舞中，最吸引人之處，就是舞圈中，排成一列盛裝的男、女青年用吟唱陳述對異性愛慕或順著當時情境，運用摹狀、設問的文學技巧在舞池中隨興對唱一整晚。舞池中的老人家也會不時加入對唱給予勸誡與提醒。

minamilingan ita palisiyan

ita maretimaljimalji a palisiyan na se payuan amaru masalut, maljevaq, liyaw uta a senai a kiquang ta na qemati a Cemas. ita kinacemekeljan nua se payuan, atimaimanga kina, macaqu a seman senai, nu ljemiyuljiyug pinakacua ta inili tapuzangalan.

nuizua vavulungan izua milimilingan

a tjemaucikel ta milimilinga, pasemalaw tua kakudan naqinaljan na kinacemekeljan sinan sengesengan nua vavulungan, nuizua vavulungan izua milimilingan, nuizua kakedrian izua tjemaucikecikel a vavulungan. madjulu itjen apacun tana malingulingulj asemenasenai adjemelidjeli a kinateteveljan ita se payuan.

pinaretimaljimaljan a minamilingan na se payuan

a sicuayan nekanu vecik na se payuan, amin avicik takasiw takaljljaw, ljakua nekanu tjasitjaumalj tua pinasasevalivalitan atjaucikel. a minamilingan pina kata parutavak na senai (nu pucekecekelj, palisilisi, mapuljupulju, siljiyuljiyug takakedriyan, ljikaljikayan a senai) katjecaquan a tulu, milimilingan, tjaucikel, mapacun asenai a puvarungan na se payuan a caucau.

慶典裡的文學表現

排灣族於各種慶典也呈現文學表現，例如豐年祭、五年祭中運用的詩詞、祈福語。排灣族家庭中的每個母親都是詩人，從哄小孩睡覺的**搖籃歌詞**中，看見母親的創意及對孩子的期待和禱告，篇篇口述、詩歌文學。

有耆老就有故事

每個耆老把傳述神話故事、家族、部落、個人英雄事件的傳說當做自己的專職，有耆老就有故事，有小孩就有說故事的老人。使部落任何角落可以看到圍成一群的人，用俏皮、可愛的娛樂歌互相揶揄，輕鬆快樂的畫面。

排灣族文學的分類

雖然傳統的排灣族社會沒有文字，只用圖畫表現於雕刻或刺繡中，但在口傳文學的表現是可圈可點。排灣族的文學，無法用「新詩、散文、小說」等分類，但卻可豐富地從**各種詩歌文學**（含詩歌中情歌、祭典歌、喪禮輓歌、搖籃歌、揶揄俏皮的娛樂歌），以及部落耆老**智慧文學、神話、傳說故事**，並於**各種慶典的文學**呈現得淋漓盡致。

補充說明：排灣語「文學」一詞無法直譯，可以使用parutavak na senai（各種詩歌的歌詞意境）、katjecaquan a tulu（智慧教導）、milimilingan（神話故事）、tjaucikel（傳說）等詞彙加以說明，本文嘗試用minamilingan做為「文學」的總合創詞。

